

EVROPSKÝ INSPEKTOR OCHRANY ÚDAJŮ

Shrnutí stanoviska č. 4/2015 evropského inspektora ochrany údajů, „Směrem k nové digitální etice: Data, důstojnost a technologie“

(Úplné znění tohoto stanoviska je k dispozici v angličtině, francouzštině a němčině na webových stránkách evropského inspektora ochrany údajů na adrese www.edps.europa.eu)

(2015/C 392/08)

Evropský inspektor ochrany údajů (EDPS) je nezávislou institucí EU a je zodpovědný podle čl. 41 odst. 2 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 45/2001⁽¹⁾ „[v] oblasti zpracování osobních údajů ... zajistit, aby orgány a instituce Společenství dodržovaly základní práva a svobody fyzických osob, zejména jejich právo na soukromí“, a „... je pověřen poradenstvím pro orgány a instituce Společenství a subjekty údajů pro všechny otázky, které se týkají zpracování osobních údajů“. Byl jmenován v prosinci 2014 společně se zástupcem inspektora s konkrétním posláním, aby byl více konstruktivní a proaktivní. EDPS zveřejnil v březnu 2015 pětiletou strategii stanovující, jak hodlá naplnit toto poslání, a jak bude zodpovědný za její plnění.

Toto stanovisko navazuje na předchozí stanovisko EDPS k Obecnému nařízení o ochraně osobních údajů, jehož cílem bylo pomoci hlavním institucím EU při dosažení správné shody o funkčním, na budoucnost orientovaném souboru pravidel, který posílí práva a svobody jednotlivce. Podobně jako stanovisko k mobilnímu zdraví z počátku roku 2015 se zabývá výzvou pro ochranu dat v rámci „go digital (digitalizace)“ - což je třetí cíl strategie EDPS - „přizpůsobení stávajících zásad ochrany údajů tak, aby vyhovovaly globální digitální aréně“, a to i ve světle plánů EU na jednotný digitální trh. Je v souladu se stanoviskem článku 29 pracovní skupiny k aspektům ochrany údajů při využívání nových technologií, jako je například „Internet věcí“, ke kterému EDPS přispěl jako plnoprávný člen skupiny.

„Lidská důstojnost je nedotknutelná. Musí být respektována a chráněna.“

Článek 1, Listina základních práv Evropské unie

Základní práva na soukromí a na ochranu osobních údajů jsou důležitější pro ochranu lidské důstojnosti než kdykoliv předtím. Jsou zakotvena ve Smlouvách EU i v Listině základních práv Evropské unie. Umožňují jednotlivcům rozvíjet svoji vlastní osobnost, vést samostatný život, inovovat a uplatňovat další práva a svobody. Zásady ochrany údajů stanovené v Listině základních práv EU - nezbytnost, přiměřenost, spravedlnost, minimalizace údajů, omezení účelu, souhlas a transparentnost - platí pro zpracování údajů v celém jeho rozsahu, pro shromažďování stejně tak jako pro používání.

Technologie by neměla diktovat hodnoty a práva, ale ani by se tento vztah neměl omezovat na falešnou dichotomii. Digitální revoluce slibuje přínos pro zdraví, životní prostředí, mezinárodní rozvoj i ekonomickou efektivitu. Podle plánů EU na digitální jednotný trh jsou cloud computing, „Internet věcí“, big data další technologie považovány za klíčové pro konkurenceschopnost a růst. Obchodní modely využívají nové možnosti pro masivní sběr, okamžitý přenos, kombinaci a opětovné používání osobních informací pro nepředvídané účely na základě neproniknutelných zásad pro ochranu soukromí. Tím vzniká nový tlak na zásady ochrany údajů, což volá po novém přemýšlení o tom, jak jsou uplatňovány.

V dnešním digitálním prostředí dodržování právních předpisů nestačí; musíme brát do úvahy i etický rozměr zpracování dat. Předpisový rámec EU již poskytuje prostor pro pružné rozhodování a záruky, případ od případu, pro zacházení s osobními informacemi. Reforma předpisového rámce bude dobrým krokem vpřed. Ale existují hlubší otázky, pokud jde o dopad trendů ve společnosti řízené daty na důstojnost, svobodu jednotlivce a fungování demokracie.

Tyto problémy mají technické, filozofické, právní a morální důsledky. Toto stanovisko poukazuje na některé hlavní technologické trendy, které mohou zahrnovat nepřijatelné zpracování osobních údajů nebo mohou zasahovat do práva na soukromí. Nastihuje čtyřstupňový „ekosystém ochrany velkých údajů“ reagující na digitální výzvu: kolektivní úsilí, podpořené etickými úvahami.

(1) Na budoucnost orientovaná regulace zpracování údajů a respektování práv na soukromí a ochranu údajů.

⁽¹⁾ Úř. věst. L 8, 12.1.2001, s 1.

- (2) Zodpovědní správci, kteří určují zpracování osobních informací.
- (3) Ohled na ochranu soukromí již při navrhování a vývoji produktů a služeb souvisejících se zpracováním údajů.
- (4) Silnější jednotlivci.

Evropský inspektor ochrany údajů chce podpořit otevřenou a informovanou diskusi v EU i mimo ni, do které se zapojí občanská společnost, vývojáři, firmy, veřejné orgány i regulátoři. Nový etický výbor pro ochranu dat v EU, který založíme na EDPS, pomůže definovat novou digitální etiku, která umožní lépe realizovat přínosy technologií pro společnost a hospodářství, a to způsoby, které posilují práva a svobody jednotlivců.

4. Závěr: Je čas prohloubit diskusi

Ochrana soukromí a osobních údajů je součástí řešení, ne problému. V současné době jsou technologie kontrolovány lidmi. Není snadné jednoduše zhodnotit tento potenciální vývoj jako dobrý nebo špatný, žádoucí nebo škodlivý, výhodný či zhoubný, zejména i proto, že v kontextu je třeba vidět řadu potenciálních trendů. Tvůrci politik, vývojáři technologií i obchodních modelů a my všichni musíme vážně zvážit, zda a jak chceme ovlivnit vývoj technologií a jejich použití. Ale stejně důležité je, aby EU naléhavě zvážila etiku a místo pro lidskou důstojnost v technologiích budoucnosti.

Zásady ochrany údajů prokázaly schopnost chránit jednotlivce a jejich soukromí před riziky nezodpovědného zpracování dat. Ale dnešní trendy si mohou vyžadovat zcela nový přístup. Proto otevíráme novou debatu o tom, do jaké míry je dostačující uplatňování zásad, jako je spravedlnost a legitimita. Orgány pro ochranu údajů mohou hrát novou roli s využitím stávajících nástrojů, jako je předběžná kontrola a schválení - protože žádné jiné orgány nejsou vybaveny pravomocí ke zkoumání takového zpracování dat. Díky technologiím, globální inovaci a lidské sounáležitosti, které se rozvíjejí překotným tempem, máme příležitost, jak přilákat pozornost, vyvolat zájem a vybudovat konsensus.

Doufám, že tímto stanoviskem poskytneme rámec pro širší a hlubší diskuse o tom, jak může EU zajistit integritu svých hodnot současně s tím, jak přijímá přínosy nových technologií.

V Bruselu dne 11. září 2015.

Giovanni BUTTARELLI
evropský inspektor ochrany údajů